

Bidrag till konferensen Teori och praktik i samverkan 4 november 2025

Licentiatuppsatstitel: Utrikes födda kursdeltagares identitetskonstruktioner på folkhögskolans allmänna kurs

Tänkt målgrupp: Lärare för utrikes födda/vuxna kursdeltagare, integrationssamordnare, intresserade av folkhögskola som pedagogisk miljö

Nyckelord: utrikes födda, identitetskonstruktioner, kommunikativ repertoar, flerspråkighet, vuxnas lärande, folkhögskola

Namn på presentatör: Therese Uppman **Mail:** Therese.uppman@ju.se

Forskningsmiljö: Livslångt lärande, Högskolan för lärande och kommunikation

Inledning

Folkhögskolan beskrivs ofta som en inkluderande skolform där social interaktion spelar en central roll för lärandet (Hugo & Hedegaard, 2020; Nylander, Bernhard, Rahm & Andersson, 2015). Denna studie undersöker om detta gäller i mötet mellan svenska och utrikes födda deltagare på allmän kurs, med fokus på de utrikes föddas kommunikation i skolvardagen. Som lärare har jag mött många utrikes födda deltagare, och ofta observerat en frustration kring deras studieprocess, trots att många aktivt väljer folkhögskolan just för dess sociala inramning. Samtidigt är behovet av utbildning och integration av utrikes födda ett återkommande samtalsämne i samhällsdebatten – men konkreta exempel på hur detta sker i praktiken saknas ofta. För att fördjupa min förståelse valde jag därför att tillfälligt lämna lärarrollen för att i stället följa kursdeltagarnas och lärarnas vardagliga interaktioner, och samtala med dem om hur dessa påverkar de utrikes föddas identitet under studierna på folkhögskolan.

Syfte och forskningsfrågor

Att observera födda kursdeltagares kommunikation i skolvardagen för att kunna analysera deras identitetskonstruktioner i interaktionen på folkhögskolan och på så sätt se möjligheter till förbättringar för den här målgruppen när det gäller lärandeprocesser och integration i skolmiljön.

Frågeställning:

Hur konstrueras utrikes födda kursdeltagares identiteter på folkhögskolans allmänna kurs?

Teori

Studier av identitetskonstruktion utgår från synen på identitet som performativ – något som görs upprepat i ett socialt sammanhang med hjälp av en kommunikativ repertoar bestående av olika språk, kroppsspråk, klädsel, accessoarer och hållning/positionering i rummet (Bourdieu, 1991; Rymes, 2010). Ur ett sociokulturellt perspektiv på lärande betraktas lärande som en meningsskapande process där identitet formas i samspel med andra. Det sociala sammanhanget kan beskrivas som en praktikgemenskap (Lave & Wenger, 1991; Wenger, 1998) – en kontext som formas genom gemensamma uppgifter, ett gemensamt engagemang och en delad repertoar av resurser. I studien observerades hur utrikes födda kursdeltagare på Allmän kurs konstruerade sina identiteter genom förhandlingen mellan deras egna kommunikativa repertoarer och praktikgemenskapens kollektiva uppgifter, engagemang och repertoar.

Metod

En fältstudie har genomförts där målet har varit att genom skuggning (Czarniawska, Barbara, 2007) observera fyra utrikes födda kursdeltagare på Allmän kurs under tio veckors tid med fokus på en kursdeltagare åt gången under deras skoldagar. Fokus låg på kommunikationen mellan kursdeltagarna och mellan kursdeltagarna och deras lärare. Fältanteckningar fördes och användes

senare i uppföljande intervjuer med kursdeltagarna som sedan följdes av intervjuer med fem av deras lärare

Resultat

Studien belyser komplexiteten i att skapa en inkluderande lärmiljö. En fungerande integration mellan utrikes födda och svenskfödda studerande innebär samtidigt att de utrikes födda kursdeltagarna begränsas i sin kommunikativa repertoar och därmed i sina identitetskonstruktioner. Genom att analysera folkhögskolan som en praktikemenskap kan normer som styr de informella lärandeprocesserna synliggöras och därmed ge förutsättningar för utveckling av lärmiljön för denna målgrupp.

Referenser

Bourdieu Pierre (1991) *Language and symbolic power*. J. B. Thompson (red.). Polity Press, 65 Bridge Street, Cambridge CB2 1UR, UK.

Czarniawska, Barbara (2007), *Shadowing and other techniques for doing fieldwork in modern societies*, Malmö: Liber

Hugo, M., & Hedegaard, J. (2020). Unga vuxna med högfungerande autism: när utbildningen även behöver ge sociala förutsättningar. Specialpedagogiska skolmyndigheten.
<https://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:hj:diva-47933>

Lave, J., & Wenger, E. (1991). *Situated learning: Legitimate peripheral participation*. Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/CBO9780511815355>

Nylander, E., Bernhard, D., Rahm L. & Andersson, P. (2015) oLika TillSAMmans. Linköping: Linköping University Electronic Press. <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:802644/FULLTEXT01.pdf>.

Rymes, Betsy (2010). Classroom Discourse Analysis: A Focus on Communicative Repertoires. In N. Hornberger and S. McKay (Eds.) *Sociolinguistics and Language Education* (pp. 528-546). Buffalo, NY: Multilingual Matters

Wenger, Etienne. (1998) *Communities of practice: learning, meaning and identity*. Cambridge: Cambridge University Press